

KAM DO MUZEA

Muzeum Velké Meziříčí sídlí v budově zámku. Velmi vkusně upravené interiéry představují nejenom dobový nábytek, ale jednotlivé expozice jsou uspořádány do tematických celků. V muzeu sídlí například expozice o historii výstavby silnic a dálnic u nás s řadou modelů mostů a strojů, které se dříve při stavbě silnic používaly. Sbírkou mořské fauny získalo muzeum zase z pozůstatosti majitele zdejší továrny na zpracování mořských hub Františka Šablíka. Expozice obsahuje lastury všech světových moří, různých barev, tvarů i velikostí. Zajímavé jsou například ulity zavinutců, které domorodci používají jako platidlo. I další sbírka je unikátní, jedná se o soubor kubistického nábytku, který v roce 1913 zhotovilo pražské družstvo Artěl podle návrhu architekta Pavla Janáka. Nejzajímavější část výstavních sbírek se ale věnuje císařským manévřům v roce 1909 – je zde také nejzávažnější exponát zdejšího muzea – postel, na které spal císař František Josef, a již zmíněný kapesník, kterým hrabě Harrach stíral obličej následníka trůnu v Sarajevu. V sousedství zámku se nachází rozsáhlý zámecký park, je zde také instalován dřevěný krytý most, původně umístěný v Krásněvsi. V září je otevřeno od úterý do neděle od 9 do 16 hodin s hodinovou pauzou na oběd. V říjnu je otevřeno pouze o víkendu od 10 hodin. Vstupné je 40 korun, děti 20 korun.

Velkomeziříčská galerie Synagoga sídlí v budově Staré synagogy. V září se zde koná výstava fotografií Martina Pelikána. Stálá expozice v prvním patře se věnuje dobovým materiálům o židovském osídlení ve Velkém Meziříčí. Otevřeno je každý den kromě pondělí, vstupné je 10 korun.

FOTO: JAN PERGLER

FOTO: ČTK

V zámku dnes sídlí velkomeziříčské muzeum.

→ na stupátku vedle arcivévodky Ferdinanda. Smrtelnému útoku Gavrila Principa o několik minut později ale zabránit nedokázal. Byl poslední, kdo s následníkem trůnu strávil poslední minuty jeho života, kdo mu otíral rty od krve. Bílý batistový kapesník s prvními kapkami krve, prolitými v první světové válce, dodnes uchovávají na velkomeziříčském zámku jako vzácnou relikvii.

Zámek ve městě

Nebyl to v historii města vůbec první okamžik, kdy si člen vládnoucí dynastie oblíbil majitele zdejšího zámku. Respektive majitelku. Legenda tvrdí, že díky tajné lásce císaře Josefa II. a Eleonory z Lichtenštejna byla urychleně dobudována císařská silnice z Prahy do Brna, která procházela Velkým Meziříčím, a město samo získalo v dobách vlády Josefa II. značná privilegia. Na čas dokonce zastínilo nedalekou Jihlavu, když zde sídlil krajský úřad. Ale ten sídlil ve městě, asi aby krajský úředníci nerušili císařovy zámecké zálety.

Na místě dnešního čtyřkřídleho barokního zámku s obdélníkovým nádvořím, který byl několikrát přestavován, stávalo opevněné hradiště údajně již v dobách před Kristem. Alespoň se na to odvolává Jan Amos Komenský ve svém spise *De antiquis Moraviae regibus*. Hrad pravděpodobně stával i v dobách Sámovy říše, protože meziříčský hrad je zmiňován jako

Samohrad. Dnešní zámek ale své počátky odvíjí od románského hradu z 13. století, archeologický průzkum dokonce stanovil datum na rok 1236. Pokud by to byla pravda, patřil by meziříčský hrad mezi nejstarší kamenné šlechtické hrady na Moravě. V 16. století byl středověký hrad přebudován na renesanční zámek, který byl několikrát přestavován. Důvodů bylo hned několik – zámek několikrát vyhořel a navíc se velmi často měnili jeho majitelé a tím i jejich vkus. Po požáru 1723 přibýlo barokní křídlo a následovaly další úpravy, počátkem minulého století pak zatím poslední stavební úpravy, které vdechly zámku styl romantizující gotiky. Zámek dnes vlastní rod Podstatských-Lichtensteinů a sídlí v něm velkomeziříčské muzeum.

Betonová duha

Zadíváte-li se z kteréhokoliv místa ve Velkém Meziříčí směrem k zámku, vždycky vám pohled sklouzne ke zdejší betonové dominantě. Ne, žádné socialistické betonové sídliště romantický zámek nezastiňuje. Nicméně unikátní stavba vás na dálku hypnotizuje na každém kroku, jako by se na obloze zničehonic objevila krásná, barevná duha. Na rozdíl od duhy ale šedivá barva betonu příliš vábně nepůsobí. Dálniční most Vysočina rozetnul oblohu nad Velkým Meziříčím v roce 1978. Jeho nosnou konstrukci tvoří dva ocelové nosníky o celkové

váze 6 tisíc tun a betonové pilíře ve výšce 77 metrů a o délce 425 metrů. Samotné město tato stavba odsoudila do role něměho pozorovatele nejfrekventovanějšího dálničního spojení u nás. Titul „Město pod mostem“ tíží Velké Meziříčí tak trochu jako těžké závaží u nohy. Málokterý řidič má totiž v rychlosti, kterou uhná nad městem po dálničním mostě, čas zahlédnout něco z velkomeziříčského starobylého městského centra. A zastavit se a sjet z dálnice do města? Tak to už musí být řidič turistou – fajnšmekrem, protože o Velkém Meziříčí se toho v turistických průvodcích Čech a Moravy příliš nedočte. Kdyby se měřil počet projíždějících aut nad městem a tento stav by se porovnával s počtem turistů ve městě, jistě by to pro Velké Meziříčí nedopadlo příliš dobře. Nutno říct, že to je ale především škoda pro ty řidiče, kteří minou dálniční ukazatel „Velké Meziříčí“ bez povšimnutí.

FOTO: WWW.DALNICE.COM

Na soutoku Oslavy a Balinky

První zmínky o městě na soutoku řek Balinka a Oslava jsou zahaleny rouškou tajemství. Není totiž dokladováno, kde získal Jan Amos Komenský informace o prastaré tvrzi ani kde se vzala pověst o tvrzi v dobách Sámovy říše. Stejně tak se historici ptou o to, kdy vlastně bylo město založeno – v historických pramenech se uvádějí hned tři data: 1009, 1197 a 1236, ale všechny se opírají o evidentní historické falzifikáty. V jednom z těchto falzifikátů se také poprvé objevuje název osady: Mesericz, což by odráželo skutečnost, že již ve středověku